

Petits recordatoris per a grans beneficis

No us baralleu. Que hi hagi pau.

Font: Marc Serrano Òssul, Criatures ara.cat

Les baralles entre criatures són molt habituals i, de vegades, poden sorprendre per la seva violència. Com cal actuar quan es produeixen?

Pugna, disputa, contesa, batussa. Baralla, vaja. El pare o la mare la presència en directe -i es veu obligat a aturar-la, a gestionar-la- o bé en percep les marques al cos i en l'actitud del fill i n'escolta la crònica en primera persona. El pati o la plaça es transformen en un ring improvisat del qual salten espurnes. I, en acabat, cal llepar-se les ferides, fer les paus, demanar perdó. Com ho fem?

Sobta que, en la petita infància, les baralles siguin, de vegades, molt violentes, descarnades. “La majoria de conflictes apareixen a causa d'un conflicte d'interessos. Els infants estan en una etapa molt egocèntrica -explica Gisela Baz, consultora d'educació, mestra d'infantil i psicopedagoga- i intenten donar resposta immediata a les seves necessitats. **En aquestes edats, el mitjà d'expressió per excel·lència és el cos, i, moltes vegades, expressen la seva ràbia o frustració d'aquesta manera**”. La psicòloga especialista en petita infància i psicologia perinatal Gemma Sala afegeix: “Els nens petits són tot emoció, i sovint les emocions els desborden. No estan preparats per poder expressar en paraules el que els passa, i el que els surt de manera instintiva quan s'enfaden és passar a l'acció: mossegant, pegant, cridant...”

"Els nens petits són tot emoció, i sovint les emocions els desborden. No estan preparats per poder expressar en paraules el que els passa"

Gemma Sala - psicòloga

Sang i fetsge. Però no sempre: **uns infants hi tenen més tendència que d'altres.** Què ho fa? “En general -apunta Baz-, els infants expressen les seves tensions com poden. **Hi ha infants que connecten més ràpid amb emocions intenses com la ràbia o que tenen una manera d'expressar-se amb més agressivitat.** Cal que els adults acompanyin i ofereixin alternatives com a respostes més respectuoses”. Insisteix que pertoca als grans “anar posant límits i anar acompanyant el seu món emocional perquè puguin regular-se i buscar altres maneres de canalitzar la seva enrabiada”.

Sala posa l'accent en el context: “Dependrà del seu nivell de maduració, de les habilitats de què disposin per tolerar la frustració i de l'acompanyament que tinguin per calmar-se i respectar els altres. També hi poden influir variables familiars com ara el naixement d'un germà o una separació dels pares, circumstàncies que poden estressar l'infant. **Les baralles poden ser un canal per expressar el seu malestar**”. I remarca: “Aprendre a autoregular-se és un procés, i, com tots els processos, necessita un temps i molta paciència”.

ELS NENS PEGUEN MÉS?

¿I els nens peguen més que les nenes? Sí? Segur? “Respon -explica Baz- més a una **qüestió cultural i educacional que no pas a un tema biològic.** Als homes se'ls permet mostrar i expressar molt més la

seva agressivitat que a les dones, en general. L'agressivitat no és dolenta en si mateixa; el que no és acceptable és canalitzar-la en forma de violència". "En la primera infància -és el torn de Sala- tant els nens com les nenes poden pegar, mossegar... No compten encara amb paraules per explicar què els passa, i som els adults els que hem d'intentar anar-les anomenant: «Estàs cansada, però no has de pegar»".

L'existència d'un vincle d'amistat no garanteix que dues criatures no es barallin

L'existència d'un vincle d'amistat no garanteix que dues criatures no es barallin, al contrari: **"Els conflictes -recorda la consultora d'educació- són intrínsecs a les nostres relacions personals. Com més estretes, constants o íntimes siguin, més facilitat hi ha que puguem xocar.** La confiança fa que moltes vegades es permetin reaccions que, potser en altres situacions o amb altres persones, són més capaços de contenir". La psicòloga infantil destaca "la curiositat que els produeix la novetat", si bé la relativitza: "Quantes baralles podem veure als parcs entre nens que no es coneixen de res només perquè tots dos volen pujar alhora al gronxador?", pregunta.

EL PAPER DELS PARES

Què hi pintem, els pares, en una baralla? Com se suposa que hem d'actuar? "El paper de les famílies és acompanyar amb l'exemple", recomana Gisela Baz, i concreta: "Primer de tot, creant consciència de com gestionem nosaltres, els adults, les nostres baralles, els nostres conflictes o la ràbia. **Afavorir la presa de consciència emocional en els infants posant-hi paraules i ajudant-los a fer que, de mica en mica, vagin fent ús del llenguatge i del diàleg per resoldre les seves diferències** i que puguin expressar les seves emocions". Gemma Sala hi coincideix: "Sempre que siguem davant d'una baralla hauríem d'intervenir-hi. Tant l'infant que pega com el que és pegat necessitaran que algú els contingui i els calmi. Actuar amb amor i comprensió és el que anirà ajudant-los a autoregular-se".

Consells bàsics davant d'una baralla

La consultora d'educació Gisela Baz recomana: "Intentem no fer de jutges. Abans de preguntar què ha passat, cal intentar dedicar uns segons a poder empatitzar amb els infants involucrats. Intentem que la nostra figura cada vegada s'assembli més a la d'un mediador, i intentem, sempre, oferir el temps i l'espai perquè puguin trobar, ells mateixos, les solucions, o, davant un greuge, puguin pensar les accions compensatòries que restableixen el vincle amb els seus companys". La psicòloga infantil Gemma Sala dona tres directrius: "Cal ser el seu millor exemple: si actuem amb agressivitat davant la frustració, el nen ho veurà com a normal, així que no li cridem ni el castiguem. N'hi ha prou de dir-li que no es pega, que ha fet mal a un altre nen i que això no ho podem permetre. Estalviem-nos els discursos llargs. Si la baralla ha sigut forta, podem separar el nostre fill del conflicte tot anant a jugar a un altre lloc durant uns minuts. Si passada aquesta estona veiem que tornarà a pegar, potser ha arribat el moment de tornar a casa. Tots tenim mals dies!" O no?

¿Els renyem? ¿Els castiguem? "A mi, personalment -diu Baz-, m'agrada més parlar de conseqüències. La vida mateixa n'està plena, de conseqüències naturals i directes dels nostres actes. Però, davant d'una agressió, penso que l'adult ha d'intervenir per posar límits i acompanyar". Sala fa un pas més: **"Castigant els infants el que aconseguim és que el seu sentiment de frustració o enrabada augmenti.** Podran deixar de pegar o mossegar, però ho faran per por a la conseqüència. L'objectiu seria que veiessin que els seus actes fan mal als altres, els posen tristos, els dolent... aprendre a tenir respecte i empatia cap a l'entorn". Tot un repte.

QUI HA COMENÇAT?

“¿I aquestes esgarrapades? Qui te les ha fet? Qui ha començat? Com ha anat?” **El relat de la lluita, en què el narrador sol presentar-se com a víctima, ¿ens l’hem de creure gaire?** Gisela Baz ho aconsella: “L’hem de creure perquè ens ho explica des de la seva vivència i les seves emocions, si bé és cert que els adults sabem que un fet té tantes mirades com persones hi hagi involucrades. Per tant, **tot depèn de qui ho explica, i, abans de treure’n conclusions precipitades, seria bo poder contrastar informacions**”. Fem-ho, doncs. Gemma Sala també és partidària del benefici del dubte: “Sempre l’hem d’escoltar. Pot ser que no hagi passat exactament el que t’està dient, fins i tot que no hagi tingut cap conflicte amb ningú, però t’està parlant d’alguna cosa que ha sentit. L’important és el que hi ha al darrere del que ens explica, validar-ho i acompanyar-lo en l’emoció”.

L’important és el que hi ha al darrere del que ens explica, validar-ho i acompanyar-lo en l’emoció

¿I la creença -la temença- que els mestres o monitors no tenen prou ulls per protegir tanta canalla de baralles cruentes està justificada? La consultora d’educació sosté que no donen l’abast: “Treballem amb una ràtio massa elevada. Això fa que hi hagi moltes situacions en què la mirada de l’adult no hi pot ser. Els mestres fan tot el possible per observar i protegir els menors. Sempre reclamo que es permeti als mestres treballar amb la dignitat que es mereixen”. La psicòloga té un altre punt de vista: “Cada vegada més tenim la necessitat de controlar-ho tot, saber què ha passat exactament... Hauríem de fer l’esforç de confiar en els mestres que cuiden els nostres fills”. La nostra tranquil·litat -manté- afavorirà la dels nostres fills a l’escola.

Semàfor vermell. Senyals d’alarma

Baz indica com es pot identificar que una baralla no és normal: “Quan un nen utilitza la violència de manera recurrent per expressar les seves tensions o la seva ràbia, s’ha de consultar un professional o terapeuta que ajudi l’infant i la seva família a trobar les causes d’aquest malestar. Potser cal fer un treball d’habilitats socials, d’autoestima o de gestió emocional. És important no deixar-ho passar i intervenir sobre els símptomes”. No s’ha de badar. Sala també afegeix: “El fet que els infants utilitzin pegar o mossegar com a eina per comunicar un estat d’ànim (l’enrabiada, el cansament o, fins i tot, l’alegria) pot entrar dins la normalitat en unes edats molt primerenques. Si el nen continua utilitzant aquests canals d’expressió a mesura que es va fent gran, ens hauríem de preguntar què li passa que no pugui expressar en paraules. Un altre senyal d’alarma seria quan l’agressivitat va enfocada cap a un mateix. Nens que es fan mal donant-se cops o mossegant-se ells mateixos”. Cal observar, actuar.